

Recreanten kijken uit op het Schipborgsche Diep (foto: Nationaal Park Drentsche Aa).

Het Drentsche Aa-gebied, ruim 50 jaar draagvlak, dwarsverbanden en deskundigheid

Henny van der Windt &
Severine van Bommel

Veel bestuurders en beheerders zullen denken aan gedoe en gedonder als het gaat om het Drentsche Aa-gebied. Al ruim een halve eeuw proberen zij, samen met belangengroepen en deskundigen, het gebied beter en mooier te maken, maar telkens blijken ook de bewoners opvattingen te hebben. Beleidsmakers blijven met wisselend succes zoeken naar meer 'draagvlak' en betere 'communicatie'. Welke visies en samenwerkingsstrategieën kozen de verschillende partijen en hoe beïnvloedde dit de betrokkenheid en waardering van de bewoners?

Keerpunt 65

Al keerden bewoners zich eerder tegen plannen voor natuur of landbouw in het Drentsche Aa-gebied, omstreeks 1965 voltrok zich een fundamentele verandering. Daarbij kwamen bevolkingsgroepen en hun bondgenoten in en om Drenthe bloksgewijs tegenover elkaar te staan (Hans-kamp & Smittenberg, dit nummer; van der Windt, 1983). Dit kleurt tot op heden de verhoudingen.

Aan de ene kant was er de naar volwassenheid groeiende natuurbeschermingssector, met een deel van de burgers, particuliere - meestal landelijke - natuurorganisaties, overheidsdiensten en deskundigen, vooral van SBB en het RIVON (voorloper Alterra). Hun nieuwe, meer beschermende visie op het cultuurlandschap, samen met nieuwe concepten voor de samenhang tussen planten, dieren en hun omgeving en het idee van een half-natuurlijk parkachtig reservaat schraagden het 'Gedachtenplan voor Stroomdallandschap Drentsche Aa' (1965). Nieuw was ook de nauwe afstem-

ming op de provinciale planologische dienst, die de opkomende recreatie in het vizier had, de steun van GS (met de 'niet-agrarische' PvdA) en de snel verkregen rijks gelden voor het natuurplan. Daar tegenover stond de economisch steeds sterker wordende agrarische sector met veel, maar slinkende boerengemeenschappen, de vertegenwoordigers in het Drents Landbouw Genootschap (DLG) en de lokale en nationale politiek, ambtelijke diensten en bedrijven. Zij kozen voor plattelandsontwikkeling en modernisering, inclusief een grondige verbetering van de waterhuishouding en verkaveling in het Drentsche Aa-gebied. De deskundigen van de Cultuurtechnische Dienst leverden hiervoor de kennis en de normen, uitmondend in forse ontwateringssloten. We vinden het terug in het door de agrariërs gepubliceerde 'Deining om de Drentse Aa' uit 1967, dat overigens vooral een reactie was op het Gedachtenplan. 'De bedreigde vogels zijn geteld, de bedreigde boeren niet', zo luidde hun kritiek ongeveer. Anders gezegd

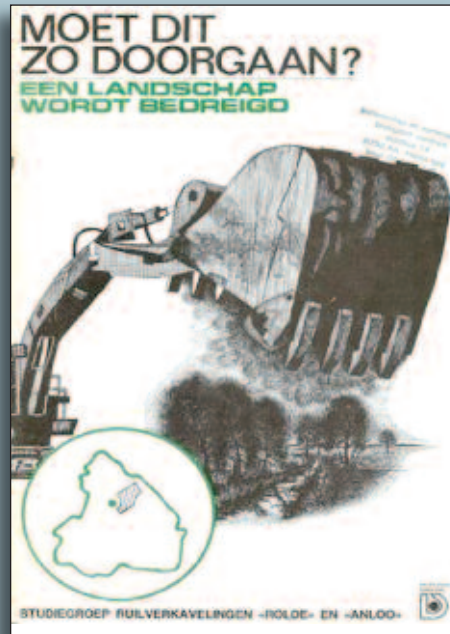
was de 'natuurwaarde' niet zo hoog en verdienden boeren forse financiële compensatie als het plan doorging. De tweedeling was lang dominant maar niet absoluut. Niet alle boeren waren voor zo'n grondige modernisering en niet alle natuurbeschermers voor een krachtige sectorale bescherming.

De jaren rond 1965 vormden ook in een ander opzicht een keerpunt. De 'bevolking' eiste vanaf toen een grotere stem in de besluitvorming. Maar wie was de bevolking en hoe moest die stem vorm krijgen? Landbouwers konden invloed uitoefenen op ruilverkavelingen via stemmingen, streekcommissies en bezwaarschriften. Nu zagen ze met ontzetting dat door de 'Haagse' steun voor natuurbescherming hun stem minder werd gehoord en dat ruilverkavelingen aangepast moesten worden. Weliswaar diende inspraak bij het streekplan zich als nieuw kader aan, maar dit bood hen niet veel soelaas. In 1966 wees de provincie verzoeken van agrariërs om meer recreatiefaciliteiten toe te staan bijvoorbeeld af (Hanskamp & Smittenberg, dit nummer).

Ook de natuurbeschermers voelden een democratisch tekort (van der Windt, 1983). Zij hadden inmiddels veel meer aanhang en waren beter georganiseerd, in de Milieuraad Drenthe en lokale groepen. Deze hekelden de besluitvorming rond de ruilverkavelingen, waarbij vrijwel alleen agrariërs mochten stemmen, en die in dit geval ook nog eens met geringe meerderheid waren aangenomen. Zij eisten in hun rapport 'Moet dit zo doorgaan?' (1973) ruimte voor hun opvatting: inperking van de moderne landbouw en uitbreiding van het reservaat, daarbij gesteund door landelijke natuurbeschermingsorganisaties en Wageningse en Groningse oecologen. Met enig succes: nog datzelfde jaar kwam de toezegging dat het reservaat met ongeveer 20% mocht worden vergroot, waarmee het zijn definitieve vorm leek te hebben gekregen. De verhoudingen in de streek werden door dit alles niet beter: vrijwel alle partijen hadden het gevoel met de rug tegen de muur te staan.

Nota's

Ondanks de vastgestelde plannen was in 1973 nog veel onduidelijk. Konden alle gewenste natuurgronden worden aangekocht, welk beheer en bestuur pasten bij het reservaat en hoe moesten landbouw, natuur en landschap op elkaar worden afgestemd? Een creatieve aanpak was

onontbeerlijk om te komen tot een voor iedereen acceptabel patroon van gebruik en beheer, en dus van waterlopen en perceelsgrenzen.

De rijksoverheid schoot in 1975 te hulp met de Relatienota waardoor er structurele gelden voor aankoop en natuurbeheer van boerenland beschikbaar kwamen. Bovendien werden in de jaren 1990 twee andere kaders aangereikt: ROM (Ruimtelijke Ordening en Milieu) en WCL (Waardevol Cultuurlandschap). Beide onderstreepten dat het hier om een veelheid aan samenhangende functies ging. Nieuwe dwarsverbanden waren nodig, met een grotere betrokkenheid van burgers en gebruikers. Zo werd de eerste stuur- en klankbordgroep opgericht en het eerste gebiedsconvenant getekend. Alles moest zoveel mogelijk 'bottom up' plaatsvinden en er kwamen nieuwe structuren (themagroepen; platte-landsvernieuwingscoördinatoren), streek-initiatieven en media (krant, folders). Toch lukte het maar mondjesmaat om de lokale bevolking echt te mobiliseren, vergeleken met soortgelijke landschappen (Padt & Leroy, 2005). De aankondiging in 1989 van de Ecologische Hoofdstructuur met zijn nadruk op mens-onafhankelijke zelf-regulerende ecosystemen maakte het er niet eenvoudiger op.

Er was ook weinig enthousiasme toen in 1993 het landelijke plan kwam om de streek te bestemmen als Nationaal park. Het vloeide voort uit de nota's voor Nationale parken en Nationale landschapsparken uit 1975, bedoeld om in Nederland van beide type parken er 20 te stichten (van der Windt, 2012). Nu was – als enig beekdal – de Drentsche Aa aan de beurt. De met de aanwijzing belaste landelijke commissie constateerde dat het draagvlak in

Rapport tegen de plannen voor de ruilverkavelingen Rolde en Anloo van de Milieuraad Drenthe uit 1973.

de streek ontbrak. De gepolariseerde sfeer en blokvorming uit de periode 1965-1973 leken zelfs weer helemaal terug. Om aan de kritiek tegemoet te komen werd in 1998 voor een Nationaal park met 'verbrede doelstelling' gekozen. Anders dan in andere Nationale parken ging het immers niet om louter natuur, maar evenzeer om landbouw en dorpen. Ook na deze verbreding en de instelling van een regionale adviescommissie verdween de scepsis niet. De bewoners vonden het motto 'behoud door vernieuwing' vaag en vreesden dat de zonering met natuur- en landbouwgebieden voor landbouw te beperkend was (Padt & Leroy, 2005). Landbouwers spraken zich even krachtig uit voor moderne landbouw in het gebied als natuurbeschermers er zich tegen keerden (van Bommel, 2008). Het overleg tussen deze partijen was niet eenvoudig en de marges waren smal. De Voorbereidingscommissie Nationaal Landschap Drentsche Aa, die aankoorste op erkenning als Nationaal Landschap (vroeger Nationaal landschapspark), consulteerde daarom tal van organisaties en onderzoekers van SBB en RUG en organiseerde workshops en gebiedsbijeenkomsten. In 2002 lag er dan toch het beoogde Beheer-, Inrichtings- en Ontwikkelingsplan (BIO-plan) en was er een organisatiestructuur: het Overlegorgaan Drentsche Aa, met 20 organisaties en diverse bewonerswerkgroepen (Logemann, 2002). Partijen waren en zijn gemeenten en provincie, LTO (vroeger DLG), SBB, NMFD (Natuur en Miliefederatie Drenthe, voorheen Milieuraad), waterschap, recreatiesector, waterbedrijf en Brede Overleggroep Kleine Dorpen in Drenthe (BOKD). In 2002 was het Nationale park – met verbrede doelstelling: het Nationaal beek- en esdorpenlandschap Drentsche Aa – een feit en in 2006 het grotere Nationaal Landschap. De ingewikkelde naamgeving is niet toevallig: deze weerspiegelt het manoevreren tussen natuur en landbouw en de woordvoerders daarvan.

Drie sporen

Het Nationale Landschap bestond in 2002 voor ruim de helft uit landbouwgebied en bijna de helft uit natuur. Het ging weliswaar niet om de meest intensieve landbouw en de wildste natuur (Provincie Drenthe, 2004; Schipper et al., 2014), maar een gevoel van gemeenschappelijkheid en een breedgedragen identiteit was

er niet. Om hier verder mee te komen volgde het Overlegorgaan in feite drie sporen, voortbouwend op de ROM/WCL-aanpak. Bij het eerste spoor ging het om het vergroten van de gemeenschappelijkheid, met als sleutelwoorden 'identiteit' en 'integratie'. Naast het van RUG-onderzoekers afkomstige ecohydrologische kader was er het door landschapsdeskundigen aangedragen kader om het cultuurhistorische landschap 'levend te maken' (Strootman, 2004), later aangeduid als de trits leefbaar, levendig en levensvatbaar. Met de door sociaal-wetenschappelijke deskundigen van Alterra en de Dienst Landelijke Gebied gemaakte Integrale Kanskaart (Gerritsen et al., 2004) zou het mogelijk moeten worden om uiteenlopende activiteiten als zorg, recreatie, landbouw en natuurbeheer beter op elkaar af te stemmen.

Een tweede spoor was om zoveel mogelijk partijen in het gebied bij de planvorming te betrekken, inclusief de boermarken en dorpsbelangen (Overlegorgaan, 2007a). Het plan 'Levend bezoekersnetwerk' zou voorzien in voorlichting en educatie in en door verschillende dorpen, zodat kosten en baten verdeeld werden over lokale partijen in het hele gebied. De plannen voor de afzonderlijke dorpen zouden ook beter aan moeten sluiten.

Als derde spoor waren er de activiteiten. In navolging van andere Nationale Landschappen richtten enkele natuur- en landschapsorganisaties en de regionale Rabobank in 2011 een door bedrijven gevoed zogenaamd Gebiedsfonds op voor financiering van projecten in de streek (Stichting Gebiedsfonds Drentsche Aa, 2014).

Betrokken en tevreden?

De hamvraag is nu of er sinds 2002 vooruitgang is geboekt. Volgens verschillende evaluaties van het Overlegorgaan is dat het geval: de relaties zijn verbeterd en de betrokkenheid is vergroot (Overlegorgaan, 2007b, 2013). De Visitatiecommissie Nationale Parken was in 2012 eveneens positief (Overlegorgaan, 2013). De commissie constateerde dat de verbrede doelstelling en de grote hoeveelheid initiatieven hadden geleid tot een goede verstandhouding met alle partijen, inclusief de landbouw. Ook anno 2015 typeren zegslieden van de natuurbescherming en de landbouw de situatie als 'betrokkelijke rust aan het front'.

Daarbij speelt een rol dat het aantal agrariërs in het gebied sterk is afgenomen ten gunste van 'import' en forenzen. Ook is de

aandacht voor duurzame en 'verbrede' landbouw toegenomen, en de waardering voor het half-natuurlijke landschap gebleven. De grootste spelers, SBB en LTO, lijken elkaars rol en visie meer te accepteren, en hun vertegenwoordigers kregen een minder prominente rol. Bovendien zijn er ook andere organisaties in beeld gekomen om bruggen te slaan zoals de BOKD, de Agarische Natuurvereniging (ANV) en het tijdelijke en informele Koekebakkersoverleg (Overlegorgaan, 2013; van Bommel, 2008). Het Overlegorgaan zelf lijkt heel behoorlijk te functioneren als platform om alle betrokkenen onder een onafhankelijk voorzitterschap bij elkaar te brengen en te laten communiceren. Het wordt alom gewaardeerd. Het Overlegorgaan constateert nog wel conflicten tussen landbouwers en natuurbeschermers, die zich geregeld beknot voelen in hun ambities. Daarnaast verloopt de samenwerking over dorpsplannen niet altijd naar wens en vinden de doelstellingen van het Drentsche Aa-gebied niet overal hun weg naar de gemeentelijke bestemmingsplannen. Het aantal activiteiten neemt gestaag toe. De opbouw van het bezoekersnetwerk verloopt volgens het Overlegorgaan goed. Er zijn zo'n honderd Drentsche Aa gastheren en gastvrouwen en speciale excursiegidsen (Overlegorgaan, 2013). Horeca-uitbaters werken geregeld samen met bijvoorbeeld het IVN en ondernemers en burgers krijgen een nieuwe rol in de vormgeving van het gebied. Vanaf 2002 verschijnen nieuwsbrieven en magazines voor bewoners en bezoekers in oplages van tienduizenden. Hier en daar doen zich echter rimpelingen voor. Enkele recreatie-ondernemers vrezen dat de door SBB bepleite natte natuur de aantrekkelijkheid van het park aantast, terwijl sommige natuurgroepen en bewoners klagen over honden, ATB's en ongelukkig geplande parkeerplaatsen.

Er zijn na verloop van tijd ook andersoortige projecten gestart door bewoners of hun organisaties (dorpsbelangen, boermarken, landbouw-, natuur- en milieuorganisaties). Voorbeelden zijn dorpsomgevingsplannen, dorpsommetjes, een cultuurhistorische dorpsatlas, het FestiValderAa, boerenfietstochten, de heidekoe en een fauna-passage (Overlegorgaan, 2014; Stichting Gebiedsfonds Drentsche Aa, 2014). Bij dergelijke activiteiten lijkt het Gebiedsfonds ondanks het beperkte bud-

get van 50.000 Euro een belangrijke symboolfunctie te vervullen (Stichting Gebiedsfonds Drentsche Aa, 2014). Voorts zijn experimenten gestart met Boeren voor natuur, streekproducten, kringlooplandbouw, nieuwe gewassen en alternatieve energie. Integrale landbouw-natuurprojecten als agrarisch natuurbeheer en natuurgerichte landbouw zijn vergeleken met andere gebieden nog jong. De laatste vijf jaar zijn er echter veel nieuwe projecten gestart, vaak door de ANV, zoals natuurlijke plaagbestrijding, bloemrijke akkers en het korenproject, een samenwerking van boeren en bakkers.

Wat de gezamenlijke identiteit en het integrale kader moeten zijn, is nog steeds onduidelijk. In feite is de hydrologie van het beekdal het kader, meer dan 'levend landschap' of 'cultuurhistorie' waarvan agrariërs vinden dat dit te geforceerd is aangeboden als verbindend element. Ook een door iedereen ervaren sociale eenheid is er niet echt. Wel is de rol van de mens in dit landschap onomstreden. De bewoners tonen zich in enquêtes tevreden over de leefbaarheid van het gebied, overigens net als vóór de instelling van het park, en typeren het gebied als mooi, rustig, afwisselend en zeer geschikt voor recreatie (Jongsma, 2010; Provincie Drenthe, 2012). Vergeleken met andere Nationale Landschappen scoort het hoog door het historische karakter en de ervaren eenheid, natuurlijkheid, landelijkheid en afwezigheid van horizonvervuiling (Alterra, 2010).

Van bewogen verleden naar bestendige toekomst?

Terugblikkend op 50 jaar Drentsche Aa-gebied, zien we dat de in 1965 concurrerende kernvisies op het gebied, modernisering en bescherming, niet verdwenen zijn maar wel aangepast. Modernisering heet nu duurzame ontwikkeling en behoud heet nu natuurontwikkeling of verlevendiging van het landschap. Er is een grote variatie aan doelen ontstaan, van intensieve landbouw tot zelf-regulerende natuur. De inbreng van allerlei deskundigen speelde hier een grote rol, waarbij landbouwdeskundigen steeds meer gezelschap kregen van ecologen, ecohydrologen, landschapsdeskundigen en sociale wetenschappers. Zij hebben problemen gesignaleerd, gegevens aangedragen, partijen ondersteund maar ook, vooral later, verbindende kaders aangereikt. Toch kunnen de meningsverschillen zo weer opspelen, door hun histo-

rische belasting en de externe druk van landbouwwontwikkelingen en het natuurbeleid. Welke natuur en landbouw hier kunnen gedijen en waar de grenzen liggen, zijn vragen die steeds opnieuw beantwoord moeten worden.

Wat de betekenis van recreatie zal worden, moet worden afgewacht. Er liggen zoals bij elk Nationaal park en landschap zeker kansen voor uitbouw van de recreatie en een grotere aansluiting bij de omringende steden. Het gebied moet geen openluchtmuseum of pretpark worden, maar de kans hierop lijkt klein. Wellicht bieden de nieuwe initiatieven rond het thema water, dat goed bij een beekdal past, nieuwe mogelijkheden voor een samenhangend kader en grotere herkenbaarheid.

Met de inhoudelijke verschuivingen zijn ook de sociale en machtsverhoudingen veranderd tussen de hoofdrolspelers in de slag om de Drentsche Aa, SBB, LTO en de Cultuurtechnische Dienst (opgegaan in de Dienst Landelijk Gebied). Nieuwe groepen dienden zich aan, zoals de ANV en het Natuurplatform Drentsche Aa, die eveneens een plek moesten of moeten krijgen. De rol van de provincie lijkt versterkt. Tegelijk is de onafhankelijkheid van het Overlegorgaan cruciaal gebleken. Er ligt nog een taak als het over politieke afstemming gaat. Wat is de bevoegdheid van het Overlegorgaan en mogen gemeenten worden aangesproken op activiteiten die de kwaliteit van het park schaden?

En dan de bewoners. Zij zijn hortend, stotend en soms onderling botsend meegezogen in de ontwikkelingen. Hun betrokkenheid liep vaak via organisaties, die eveneens veranderden: boermarken, dorpsbelegangen, LTO, NMFD, en later BOKD of de ANV. Het is van belang hen op enige wijze bij het beheer van het gebied te blijven betrekken. Naar verwachting neemt de waardering van de bewoners verder toe naarmate zij hun welzijn en welvaart aan het park ontnemen, anders dan aan louter de landbouwproductie. In hoeverre men elkaar vindt en waardeert zal vermoedelijk afhangen van een herkenbaar kader of gedeelde identiteit, van een sociaal en politiek verband, maar zeker ook van wederzijds respect en het aantal gemeenschappelijke activiteiten.

Literatuur

Alterra, 2010. Waardering en recreatief gebruik van Nationale Landschappen door haar bewoners. Wageningen.

Bommel, S. van, 2008. Understanding experts

and expertise in different governance contexts: the case of nature conservation in the Drentsche Aa area in the Netherlands. WUR, Wageningen.

Gerritsen, A.L., W.J.H. Meulenkamp, H.J. Agricola, E. Westein & J. Stoker, 2004. Kansrijk! Alterra, Wageningen.

Jongsma, M., 2010. Rapportage bewonersonderzoek Nationaal Landschap Drentsche Aa. Kien, Groningen.

Logemann, D., 2002. Beheer-, Inrichtings- en Ontwikkelingsplan (BIO-plan) Nationaal beek- en esdorpenlandschap Drentsche Aa. Arcadis, Assen.

Overlegorgaan, 2007a. Communicatieplan Drentsche Aa 2006-2010.

Overlegorgaan, 2007b. Jaarverslag 2006 - bijlage 5: Evaluatie gebiedsgericht werken in het Drentsche Aa-gebied.

Overlegorgaan Drentsche Aa, 2013. Nationaal beek- en esdorpenlandschap Drentsche Aa BIO-plan 2.0.

Overlegorgaan Drentsche Aa, 2014. Monitoring Drentsche Aa, meting 2012.

Padt, F.J.G. & P. Leroy, 2005. Een park dat geen park mag heten. Landschap 22 (3):157-166.

Provincie Drenthe, 2004. Provinciaal omgevingsplan II en Provinciale omgevingsverordening Drenthe. Assen.

Provincie Drenthe, 2012. Opiniepeiling Drentse panel. Assen.

Schipper, P.C., J. Wolf & E.J. Lammerts, 2014. Drentsche Aa bij de tijd. Visie op duurzaam beheer in de 21e eeuw. Staatsbosbeheer, Driebergen.

Stichting Gebiedsfonds Drentsche Aa, 2014. Drentsche Aa, het sparen waard. Assen.

Strootman, B., 2004. Landschapsvisie Drentsche Aa. Amsterdam.

Windt, H.J. van der, 1983. De natuurbescherming in de ruilverkaveling Rolde Anloo. Vakblad voor Biologen 63 (16): 317-320.

Windt, H.J. van der, 2012. Parks without Wilderness, Wilderness without Parks? Assigning National Park status to Dutch manmade landscapes and colonial game reserves. In: Civilizing nature. B. Gissibl, S. Höhler & P. Kupper (red.). Berghahn: 206-223.

Summary

The Drentsche Aa area, 50 years looking for public support, common grounds and expertise

In this article it is described and analyzed how during the period 1965-2015 the inhabitants of the Drentsche Aa region were involved in the decision-making process and activities of the National Park and National Landscape, compared to the influence of others: governmental agencies, NGO's and experts. Around 1965,

two different coalitions developed, each existing of inhabitants, agencies, NGO's and experts, one in favor of agricultural modernization and one in favor of nature protection. Several times heavy conflicts arose.

From 1990 onwards, the government tried to involve citizens, cso's, NGO's and communities in the decision-making processes and management of the area. In 2002, these efforts resulted in a special co-ordination institution, the 'Overlegorgaan' of the National Park, in which they all are represented. Furthermore, the area was labelled as a National Park 'with extended objectives', including agriculture, and a larger area as National Landscape. The Overlegorgaan has some power and responsibility for the management of the park, and is headed by an independent chairman. In addition it is tried to develop a common frame and common activities.

This approach seems to be rather successful, given the fact that after 2002, serious conflicts hardly occurred. New ideas and practices developed, such as a system of regional hosts and hostesses, developing plans for villages, a special festival and experiments with nature friendly agriculture. On the other hand, there is still not really a true Drentsche Aa identity which is recognized and accepted by all inhabitants. So, in future it will be challenging to combine different objectives such as nature conservation, modern agriculture and recreation and to align the aims of different policy levels.

Dankwoord en verantwoording

Het empirisch materiaal voor dit artikel is deels eerder verzameld voor verwante publicaties (van Bommel, 2008; van der Windt, 1983; van der Windt, 2012). Verder zijn we de volgende personen erkentelijk voor het geven van commentaar of informatie: Judith van den Berg, Philippe Boucher, Hans Elerie, Johan Emmens, Kees Folkertsma, Bernard Hanskamp, Luit Hummel, Arend Lensen, Pieter Leroy, Jan van der Struik, Bert Wiekema, Rein de Wilde en Tienke Zingstra. Ook is de website <http://www.drentscheaa.nl> geraadpleegd.

Dr. H.J. van der Windt
Science & Society Group, Rijksuniversiteit Groningen
Nijenborgh 4, 9747 AG Groningen
e-mail: h.j.van.der.windt@rug.nl

Dr. ir. S. van Bommel
Strategic Communication Studies Group,
Wageningen Universiteit
Postbus 8130, 6700 EW Wageningen
e-mail: severine.vanbommel@wur.nl

Drentsche Aa

HET SPAREN WAARD

Het Drentsche Aa-gebied wordt door veel mensen hoog gewaardeerd. Oase van rust en ruimte onder de rook van Assen en Groningen. Een afwisselend landschap waarin natuurgebieden, landbouwgrond en dorpen een oorspronkelijk en harmonieus geheel vormen. Rijk aan natuur en aan cultuurhistorisch erfgoed, van hunebedden tot historische boerderijen. Niet voor niets zowel Nationaal Park als Nationaal Landschap. Het Drentsche Aa-gebied: om trots op te zijn en te koesteren.

Gebiedsfonds Drentsche Aa

Het Gebiedsfonds Drentsche Aa biedt iedereen die zich met het gebied verbonden voelt, de kans om een steentje bij te dragen aan de ontwikkeling ervan. Het Gebiedsfonds heeft een belangrijke symboolwaarde. Het geeft betrokkenheid bij het Drentsche Aa-gebied vorm en versterkt daarmee het draagvlak voor de ontwikkeling van het gebied. Het onderstreept dat het mooi houden van het gebied niet een zaak is van de overheid alleen, maar dat burgers, boeren, bedrijven en overheid het samen moeten doen.

Vrije gift

Draagt u het Drentsche Aa-gebied een warm hart toe? Doe een gift aan het Gebiedsfonds Drentsche Aa. Elke gift, klein of groot zal gebruikt worden voor het behoud en herstel van het mooie Drentsche Aa-gebied. U kunt een vrijwillige bijdrage overmaken naar

IBAN: NL73 RABO 0129.0784.84 op naam van **Stichting Gebiedsfonds Drentsche Aa**. Omdat de stichting de ANBI-status heeft kan uw gift fiscaal aftrekbaar zijn.

Hartelijk dank!

Henk van 't Land,
Voorzitter Stichting Gebiedsfonds Drentsche Aa

STICHTING GEBIEDSFONDS DRENTSCHE AA

Postbus 122, 9400 AC Assen | (0592) 36 58 64 | www.gebiedsfonds-drentscheaa.nl | Ingeschreven bij de K.v.K. onder nummer: 52421783 | IBAN: NL73 RABO 0129 0784 84

Nationaal beek- en
esdorpenlandschap
Drentsche Aa

NATIONALE
LANDSCHAPPEN
Schijkt Nederland oprietus

